

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Proces nieuwe financieringssysteem provincies	TELEFOONNUMMER	06-34380141
		E-MAILADRES	arjan.meerkerk@provincie-utrecht.nl
DATUM	24-05-2022	DOMEIN/OPGAVE	BDV
DOCUMENTNUMMER	UTSP-648066858-121	TEAM	Financiën
VAN	Arjan Meerkerk	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
NUMMER PS	PS2022BEM48		
BIJLAGE	Bijlage 1: Brief aan Rijk (BZK, FIN, I&W) met de propositie provincies		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft een brief opgesteld die gericht is aan de Staten van de 12 provincies om u te informeren over het proces rondom de nieuwe financieringssysteem van na 2025. Die brief treft u hierbij aan in de vorm van deze Statenbrief. De huidige financieringssysteem en de maatregelen uit het Coalitieakkoord van het nieuwe kabinet leiden op korte termijn tot instabiele provinciale meerjarenbegrotingen. Daarnaast is de toekomstige financiële positie van provincies op de lange termijn onzeker. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en transitie in de fysieke omgeving, die tegelijk majeure investeringen en robuuste uitvoeringskracht van de provincie vergen, is het urgent en van groot belang zekerheid te verwerven over de structurele houdbaarheid van de financiële positie. De gezamenlijke provincies zijn daarom een traject gestart waarbij gezamenlijk met rijk en gemeenten gewerkt wordt aan een nieuwe financieringssysteem voor de provincies en gemeenten met ingang van 2026.

Aanleiding:

In het IPO bestuur van 12 mei jl. is besloten om alle Staten van de 12 provincies op gelijke wijze en in dezelfde week te informeren over het interprovinciale traject met betrekking tot de financieringssysteem van provincies. De onzekerheid over de (structurele) inkomsten van de provincies neemt namelijk toe. De inzet van het IPO is erop gericht om te borgen dat provincies een eigen solide belastinggebied hebben en dat er sprake is van een houdbaar, stabiel provinciefonds voor de lange termijn.

De mate van betrokkenheid van de Staten van de 12 provincies met betrekking tot deze thema's is tot op heden verschillend van aard. Deze brief vanuit het IPO is erop gericht om het kennisniveau voor alle Staten op een minimaal gelijk niveau te krijgen. Voor uw Staten geldt dat u hier al eerder over bent geïnformeerd en over hebt gesproken. Recentelijk resulteerde dit in de door uw Staten aangenomen [motie 39](#) 'Provinciaal belastinggebied: ingezetenenheffing beste optie voor opcenten MRB'. Daaraan voorafgaand bent u in het proces van de Groeisprijs 2040 geïnformeerd via [een sessie](#) op 12 januari 2022 over de werking van het provinciefonds en de systematiek van het heffen van opcenten op de motorrijtuigenbelasting. En in [een sessie](#) van 16 maart 2022 is het

rapport 'Herziening provinciaal belastinggebied', en de daarin opgenomen alternatieve belastinggebieden, aan u gepresenteerd.

In het vervolg van deze Statenbrief treft u de brief aan zoals we die van het IPO hebben ontvangen.

Proces nieuwe financieringssystematiek provincies (IPO)

In het Coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' zijn de plannen van het Kabinet voor de komende kabinetsperiode aangekondigd. Deze plannen en de uitwerking ervan de komende jaren hebben een grote impact op de toekomstige financiële positie van de provincies.

In het Coalitieakkoord wordt het volgende gesteld: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en de motorrijtuigenbelasting (MRB) in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via de accres systematiek."

De huidige financieringssystematiek en de maatregelen uit het coalitieakkoord leiden op korte termijn tot instabiele provinciale meerjarenbegrotingen. Daarnaast is de toekomstige financiële positie van provincies op de lange termijn onzeker. Gezien de grote maatschappelijke opgaven en transities in de fysieke omgeving, die tegelijk majeure investeringen en robuuste uitvoeringskracht van de provincie vergen, is het urgent en van groot belang zekerheid te verwerven over de structurele houdbaarheid van de financiële positie. Met de introductie van Betalen naar Gebruik - als mogelijke vervanger van de MRB - en de instelling van fondsen voor de bekostiging van de grote maatschappelijke opgaven zien wij meer financiële onzekerheden voor de provincies op de (middel)lange termijn, die provincies in zwaar weer kunnen brengen.

De provincies worden de komende jaren geconfronteerd met steeds hogere uitgaven. Niet in de laatste plaats komen deze uitgaven voort uit de grote maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving - specifiek de woningbouwopgave, de energietransitie en de stikstofproblematiek. Daarbovenop komen nog de toenemende kosten voor onderhoud en vervangingsinvesteringen van infrastructuur, de bekostiging van onrendabele OV-lijnen en de investeringen in natuur. Dit geldt evenzo voor provincies met vermogen, die vanwege achterblijvende rendementen en/of afnemende reserves te maken hebben met een steeds beperkter financiële armslag. Bovendien verwacht het rijk meer en meer dat provincies verplicht meefinancieren bij de infrastructurele rijksprojecten. Ook voor de andere maatschappelijke opgaven wordt steeds vaker cofinanciering gevraagd door het rijk. De mogelijkheden voor cofinanciering worden door de maatregelen in het regeerakkoord echter geminimaliseerd. Provincies voelen de last op hun schouders zwaarder worden, maar voelen ook de verantwoordelijkheid groeien om al deze grote opgaven gezamenlijk te realiseren als autonome overheden. Als één overheid. Met een eigen solide belastinggebied en een houdbaar, stabiel provinciefonds voor de lange termijn.

Als provincies voelen wij daarom de noodzaak om juist nú met het rijk in gesprek te gaan en de dialoog aan te gaan over een meer solide financiering van provincies. De grote opgaven die als een sneltrein op provincies afkomen kunnen immers alleen gerealiseerd worden met goede financiële én bestuurlijke verhoudingen en dat is de boodschap die wij willen overbrengen.

Nieuwe financieringssystematiek

Het nieuwe kabinet heeft in het coalitieakkoord opgenomen dat het streeft naar een nieuwe financieringssystematiek voor de provincies en gemeenten met ingang van 2026. De gezamenlijke provincies zijn daarom een traject gestart waarbij gezamenlijk met rijk en gemeenten gewerkt wordt aan deze nieuwe systematiek. De minister van BZK heeft aangekondigd dat zij voor het zomerreces over dit onderwerp een contourennota naar de Tweede Kamer gaat sturen. Deze contourennota wordt gezien als een ontwikkelagenda voor de bestuurlijk-financiële verhoudingen in de komende kabinetsperiode. En zal naar alle waarschijnlijkheid primair gericht zijn op

het uitwerkingsproces en mogelijk een aantal hoofdlijnen bevatten (onder anderen een nieuwe stabielere financieringssysteem, toepassing normeringssysteem (accres), eigen belastinggebied).

Herijking provinciefonds

Een ander proces dat samenvalt met dit traject betreft de herijking van het provinciefonds dat in opdracht van het ministerie van BZK wordt uitgevoerd door onderzoeksbureau Cebeon. Het nieuwe verdeelmodel dat daaruit volgt zal ook een rol spelen in die nieuwe financieringssysteem en moet daarom in samenhang met de andere financieringsvormen worden gezien. Het IPO zal voor het einde van deze collegeperiode 2018-2022, dus uiterlijk in het najaar 2022, een besluit nemen over het nieuwe verdeelmodel.

Interprovinciale inzet

Ons interprovinciaal traject is er in eerste instantie erop gericht dat de voorwaarden van de gezamenlijke provincies voor deze nieuwe financieringssysteem staan vermeld in de contourennota. Deze voorwaarden zijn opgenomen in bijgesloten brief aan de fondsbeheerders (zie bijlage 1). Vervolgens zal na het zomerreces de in de contourennota opgenomen voorwaarden samen met rijk en gemeenten worden uitgewerkt en geconcretiseerd. De komende periode zullen wij Provinciale Staten blijven informeren over deze trajecten, want alleen samen kunnen wij onze doelen verwezenlijken.

Vervolprocedure / voortgang:

Deze Statenbrief is ter informatie geagendeerd in de commissie BEM van 22 juni 2022. Daarnaast ontvangt u in de komende periode ook de inzet van het college ten aanzien van de te hanteren principes bij invoering van Betalen naar Gebruik.

Ter informatie vermelden wij ook dat de vereniging van Statenleden ['Statenlidnu'](#) op 31 mei een webinar organiseert voor Statenleden waarin u wordt geïnformeerd over het proces rond de herijking van het verdeelmodel provinciefonds en over de ontwikkelingen rond het provinciaal belastinggebied.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen